

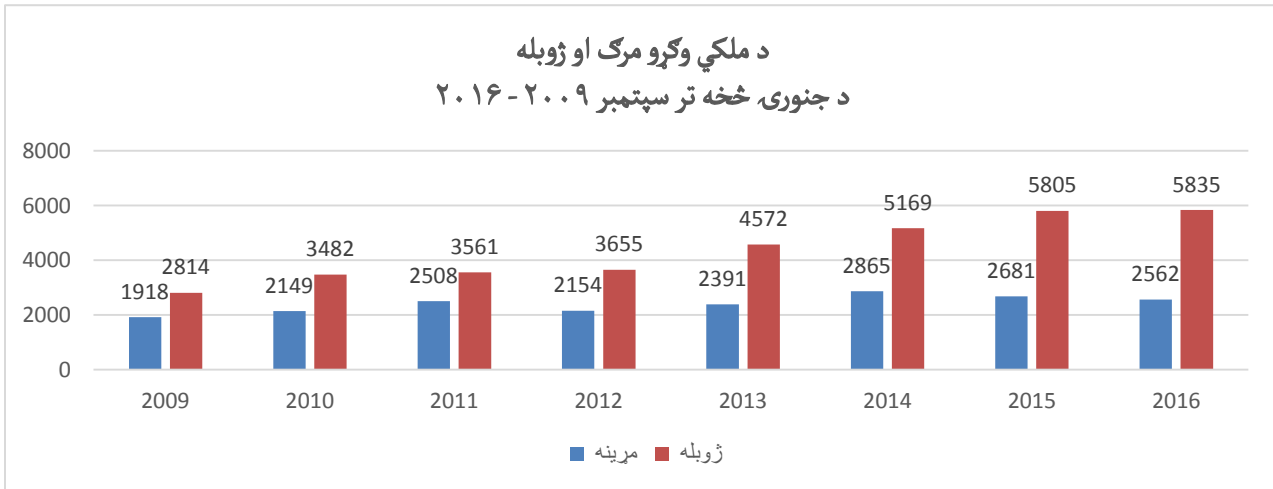

په افغانستان کې د ملګرو ملتونو خانګړی استازی په جګړه کې ښکېلو خواو باندې غږ کوي چې ملکي وګړي خوندي وساتي
يوناما د ۲۰۱۶ کال د لومړيو درې ربع لپاره د ملکي تلفاتو شمېرې خپروي

کابل، د ۲۰۱۶ کال د اکتوبر ۱۹مه - په داسې حال کې چې يوناما د ۲۰۱۶ کال د لومړيو درې ربع (نهه مياشتو) لپاره نن وروستي ارقام خپاره کړي چې د وسله والې شخړې په نتيجه کې د ملکي تلفاتو دوامداره مخ پر زياتيدونکي ارقام ښيي، په افغانستان کې د ملګرو ملتونو مرستندويه ماموريت (يوناما) په ټولو ډلو غږ کوي څو ملکي کسانو ته د زيان د اوبښتو د مخنيوي په هکله خپلې هڅې منمرکزي کړي.

د جنوري د ۱ تر سپټمبر ۳۰ نېټې پورې، يوناما د وسلواله جګړې په پايله کې ټولټال ۸۳۹۷ ملکي تلفات (۲۵۶۲ مړينې او ۵۸۳۵ ټپي کيدنې) مستند کړي چې د ۲۰۱۵ کال د ورته مودې په پرتله ۱ سلنه زياتوالي ښيي. ځمکنۍ نښتې د ملکي تلفاتو مخکښه لامل دی او له دې وروسته ځانمرګي او ډله ييز بریدونه او ځای پر ځای شوي چاوديدونکي توکي راځي.

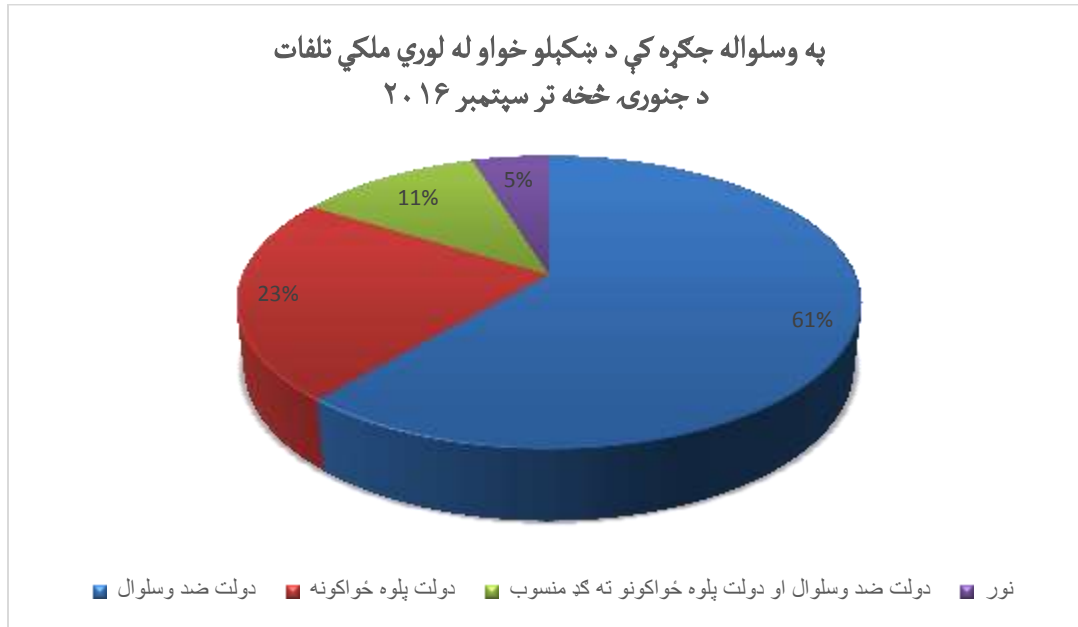
د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د عمومي منشي ځانګړي استازي ښاغلي ټياميچي ياماموتو وويل: "په ګڼ ميشوسيمو کې مخ پر زياتيدونکې جګړې په ښکېلو ډلو باندې لازمي چې د ملکي کسانو د خونديتوب لپاره په سملاسي ډول ټول ممکنه احتياطي ګامونه واخلي".

د دولت ضد عناصرو ۶۱ سلنه ملکي تلفات - ټول ټال ۵۱۴۳ ملکي تلفات (۱۵۶۹ مړه او ۳۵۷۴ ژوبل) اړولي. په داسې حال کې چې دا د ۲۰۱۵ کال د ورته مودې په پرتله ۱۲ سلنه کموالي ښيي، يوناما د دولت ضد عناصرو له خوا په دوامدار ډول ناقانونه او بې توپيره بریدونه او همدارنګه د ملکي کسانو په عمدي ډول هدف ګرځولو پېښې مستند کړي دي.

يوناما د ټولو ملکي تلفاتو له جملې څخه ۲۳ سلنه ملکي تلفات دولت پلوه ځواکونو ته منسوب کړي، چې ټولټال ۱۸۹۷ ملکي تلفات (۶۲۳ مړينې او ۱۲۷۴ ټپي کيدنې) مستند کړي، چې دا د تير کال په پرتله ۴۲ سلنه زياتوالي ښيي. دا د غير مستقيم فير کيدونکو او چاوديدونکو وسلو او هوايي بمباريو له امله را منځ ته شوي.

د دولت ضد عناصرو او دولت پلوه ځواکونو تر منځ د ځمکنيو نښتو په پايله کې ۱۱ سلنه ملکي تلفات را منځ ته شوي چې له امله يې مسوليت يو مشخص لوري ته منسوب کيدای نشي. د پاتې ملکي تلفاتو د لوي برخې (پنځه سلنه) لامل هغه چاوديدونکي توکي دي چې کوم ځانګړي ډلې او لوري ته ندي منسوب شوي.

د یوناما مشر ښاغلي یاماماتو وویل: " حکومت باید ژر تر ژره د ملکي تلفاتو د مخنیوي او کمولو ملي پالیسي پلي کړي او د دولت ضد عناصر هم باید د بي توپيره او نا قانونه آلو او تاکتيکونو کارول ودروي."

یوناما د ماشومانو د مخ پر زیاتیدونکي مرگ ژوبلي په اړه زیاته اندېښمنه ده، کومه چې د ۲۰۱۳ راهیسي کال په کال لوړه شوي. د ۲۰۱۶ کال په لومړیو نهو میاشتو کې، یوناما د ۲۴۶۱ ماشومانو تلفات (۶۳۹ مړیني او ۱۸۲۲ ژوبلي) مستندي کړي، چې د ۲۰۱۵ کال د ورته مودې په پرتله ۱۵ سلنه زیاتوالی په ډاگه کوي. په ۲۰۱۶ کال کې ځمکنۍ نښتې د ماشومانو د ټولي مرگ ژوبلي له نیمایي څخه د زیاتي لامل شوی.

دې ماموریت د میرمنو ۸۷۷ ملکي مرگ ژوبله (۲۴۰ مړیني او ۶۳۷ ژوبلي) مستند کړي، چې دا ۱۲ سلنه کموالی په گوته کوي، او دا کموالی په عمده ډول د خانمرگو او د ډله ییزو بریدونو او دغه راز د ځای پر ځای شویو چاودیدونکو توکو له امله د ښځو د کمي مرگ ژوبلي په پایله کې رامنځ ته شوی.

د دولت پلوه ځواکونو او دولت ضد عناصرو تر منځ ځمکنۍ نښتې د ۳۲۵۴ ملکي وگړو د مرگ ژوبلي (۸۲۹ مړیني او ۲۴۲۵ ژوبلي) لامل شوی، چې د ملکي وگړو د ټولي مرگ ژوبلي ۳۹ سلنه جوړوي. دغه شمیر د ۲۰۱۵ کال د ورته مودې په پرتله ۱۸ سلنه زیاتوالی په ډاگه کوي.

په ځمکنیو نښتو کې شدت له جگړې څخه د پاتي شونو چاودیدونکو توکو یا ناچاودو توکو له امله د ملکي وگړو په مرگ ژوبله کې له زیاتوالي سره نېغ په نېغه تړاو لري. یوناما د ۵۱۰ ملکي وگړو تلفات (۱۶۰ مړیني او ۳۵۰ ژوبلي) مستندي کړي، چې د ۲۰۱۵ کال د ورته مودې په پرتله ۶۷ سلنه زیاتوالی ښيي.

د یوناما د بشري حقونو د څانگې مشري ډانیل بیل وویل: "د ناچاودو توکو ۸۴ سلنه قربانیان ماشومان دي. د جگړې ټولي ښکېلي خواوې باید په سیستماتیک ډول ناچاوده توکي، معلوم، په نښه او پاک کړي، خو د ماشومانو اوسنی او راتلونکي نسلونه د دغو ناچاودو توکو له زیان څخه وژغورل شي."

یوناما د ځای پر ځای شویو چاودیدونکو توکو له امله په ملکي تلفاتو کې د پام وړ کمښت په گوته کړي - ۱۵۱۴ ملکي تلفات (۴۹۶ مړیني او ۱۰۱۸ ژوبلي) چې دا ۲۲ سلنه کمښت څرگندوي او په هدفې وژنو کې ۸۳۵ کسانو تلفات (ملکي تلفات - ۴۴۵ مړیني او ۳۹۰ ژوبلي) ۳۰ سلنه کموالی څرگندوي .

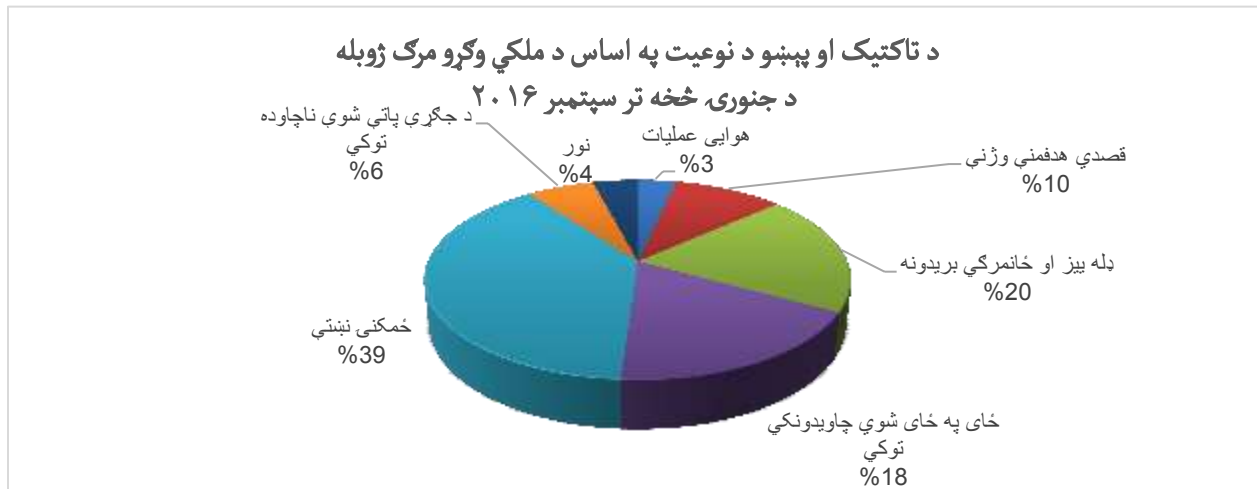
د دې کموالي سره د حکومت ضد عناصرو په ملکي گڼ میشتو سیمو کې ملکي کسان په مستقیم ډول او یا په هغه سیمو کې چې اکثر یې ملکي وگړو بریدونه ترسره کړي. یوناما داسې بریدونه مستند کړي چې سوله ییز مظاهره چیان، تعلیمی مرکزونه، قضایي او د رسنیو کارمندان او همدا رنگه گڼ میشتي ملکي سیمي لکه بازارونه او مذهبي ځایونه په قصدي ډول تر برید لاندې راوستي. د جولای په ۲۳ د حکومت ضد عناصرو په کابل کې د سوله ییزو مظاهره چیانو په یوه جمعیت باندې چې اکثریت یې هزاره گان وو یو ځان مرگی برید ترسره کړ چې ۸۵ کسان یې ووژل او ۴۱۳ کسان یې زخمیان کړل. دا پېښه له ۲۰۰۱ څخه راهیسي تر ټولو زیاته مرگوني پېښه وه چې د ملگرو ملتونو له خوا په افغانستان کې ثبت شوي ده. داعش (په عراق او سوریه کې اسلامی دولت) ددې حملې مسوولیت منلی دی. یوناما بیا تکراروي چې د ملکي کسانو قصدي وژنه کیدای شي چې په جنګي جرمونو کې وشمیرل شي او د جگړې په ټولو خواوو غبر کوي چې د بشر پالنې د بین المللي قانون درناوی وکړي.

یوناما دغه راز په جگړو پورې اړوند داسې پېښې مستند کړي دي چې روغتیایي مرکزونه، تعلیمي مرکزونه، ماین پاکان، د پولیو واکسیناتوران او هغه کسان په نښه کوي چې بشري مرستې رسوي. د ۲۰۱۶ د جنورۍ له لومړۍ نېټې راهیسې یوناما ۸۵ بریدونه مستند کړي دي چې په قصدي ډول یې تعلیمي موسسې په نښه کړي چې قصدي وژني، د تعلیمي پرسونل ټیټونې او تهدیدونې او د آگست په ۲۴مه افغانستان کې په امریکایي پوهنتون باندې برید په کې شامل دی، کوم چې ۱۳ ملکي کسان ووژل او ۴۸ کسان یې ټپیان کړل. یوناما په حکومت ضد عناصرو باندې غږ کوي چې په قصدي ډول د ملکي کسانو له هدف ګرځولو نیونې او په ملکي ځایونو باندې له بریدونو څخه لاس واخلي او د بشرپالنې نړیوال قانون سره سم د (ملکیانو) تعریف په نظر کې ونیسي.

یوناما ۱۸۹۷ ملکي وګړو تلفات (۶۲۳ مړینې او ۱۲۷۴ ژوبلې) مستند کړي چې د حکومت پلوه ځوکونو له خوا د ۲۰۱۶ کال په لومړیو ۹ میاشتو کې رامنځ ته شوي چې د ۲۰۱۵ کال د همدې مودې په پرتله ۴۲ سلنه زیاتوالی څرګندوي. د حکومت پلوه ځوکونو له خوا د ملکي تلفاتو اکثریت له دولت ضد عناصرو سره په ځمکنیو نښتو کې رامنځ ته شوي دي.

یوناما همدا رنگه اندیښنه لري چې د حکومت پلوه ځوکونو له خوا په هوايي بمباریو کې د ملکي تلفاتو شمیر زیات شوی دی چې د ۲۰۱۶ کال د جنورۍ له لومړۍ نېټې څخه د سپتمبر تر ۳۰ پورې ۲۹۲ ملکي تلفات اوبښتي (۱۳۳ مړینې او ۱۵۹ ژوبلې وې - چې د ۲۰۱۵ کال د همدې مودې په پرتله ۷۲ سلنه زیاتوالی څرګندوي. ددغو تلفاتو یو په دریمه برخه د نړیواله نظامي قوتونو له خوا رامنځته شوي.

یوناما په وسله واله جګړه کې د ملکي وګړو د خوندي ساتنې په موخه د ملکي کسانو د تلفاتو دکمولو د ملی پالیسي د منظورولو په ګډون د حکومت پرلپسې هڅې ستایي. یوناما بیا په تکرار سره په حکومت باندې غږ کوي چې ددې پالیسي عمل کې پیاوړتیا کولو ته لومړیتوب ورکړي او ورسره هغه عملیاتي ګرځناره بشپړه کړي چې ددې پالیسي د تطبیق له پاره د احساس وړ هدفونه باندې مشتمل وي.

د نورو زیاتو معلوماتو د تر لاسه کولو لپاره، لطفاً په جگړو کې د ملکي وګړو د خونديتوب په اړه د یوناما کلني او شپږمیاشتنيو رپورټونو ته مراجعه وکړئ، چې په افغانستان کې یې په ملکي وګړو د جگړو اغیزې مستندې کړيدي او د ملکيانو او ملکي ټولنو د خونديتوب په اړه خپل وړاندیزونه لرلي دي. پته یې ده: <http://unama.unmissions.org/protection-of-civilians-reports>.

تمه ده چې راتلونکې بشپړ رپورټ د ۲۰۱۷ کال په جنورۍ کې خپور شي، چې د ۲۰۱۶ کال د جنورۍ له ۱ د دسمبر تر ۳۱ پورې دوره په برکې لري.

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA)

For more information, please contact: Spokesperson-UNAMA@un.org

Website • Twitter • Facebook (English) • Facebook (Dari) • Facebook (Pashto) • Flickr • YouTube • Instagram